

Innst. 231 S

(2013–2014)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:47 S (2013–2014)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Pål Farstad, Iselin Nybø og Ketil Kjenseth om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet, i tråd med en ambisjon om at minst 1 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017.»

Det vises for øvrig til dokumentet for nærmere beskrivelse av forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 9. april 2014 om kommunal- og moderniseringsministerens vurdering av forslaget. Kommunal- og moderniseringsministerens svarbrev følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga

Pedersen og Eirik Sivertsen, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir S. Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Representantforslag 47 S (2013–2014) fra representantene André N. Skjelstad, Pål Farstad, Iselin Nybø og Ketil Kjenseth om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet. Forslagsstillerne mener det å spre statlige arbeidsplasser til ulike regioner er et selvstendig mål, og begrunner dette både med å skape distanse mellom beslutningstakere og gjennomførende faginstanser, og med at å spre statlige arbeidsplasser er en aktiv distriktpolitisk handling. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet i tråd med en ambisjon om at minst 1 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017. Blant virksomheter som kan flyttes ut av Oslo, peker forslagsstillerne på Statens landbruksforvaltning, Norges vassdrags- og energidirektorats hovedkontor og Direktoratet for nødkommunikasjon.

Komiteen er enig i forslagsstillerne begrunnelser for å spre statlige arbeidsplasser til ulike regioner. En god og effektiv statsforvaltning har behov for kompetansemiljøer som utvikles i samspill med bredden av norsk samfunnsliv.

Komiteen viser til at målsettingen om å opprettholde en spredt bosettingsstruktur og å skape grunnlag for vekst i hele landet, har bred politisk støtte. Ansatte i statlige virksomheter, statsforvalt-

ningen så vel som statlig kontrollerte foretak og næringsvirksomheter, representerer en stor del av arbeidsplassene i Norge. En oversikt utarbeidet av Stortingets utredningsseksjon etter bestilling fra forslagsstillerne, viser at lokaliseringen av arbeidsplasser i statlige etater og institusjoner i Oslo har økt de siste årene. Oversikten viser at 29 pst. av statsansatte er lokalisert i Oslo, altså mer enn det dobbelte av Oslos andel av folketallet i landet.

Under regjeringen Bondevik II ble det gjennomført utflytting av ca. 1 000 statlige arbeidsplasser ved lokalisering av flere direktorat og tilsyn utenfor Oslo. I årene 2002 til 2005 økte samtidig statlige arbeidsplasser i Oslo med ca. 3 700. Forslagsstillerne viser til en nedgang under regjeringen Bondevik II. Dette er om en tar med virkningene i 2001, dvs. før denne regjeringens budsjett og tiltak var satt ut i kraft. Sykehusreformen som ble iverksatt fra 1. januar 2002, førte til endringer i tellingen av statlige arbeidsplasser i Oslo fordi de statlige sykehusene i byen etter reformen ble flyttet inn i helseforetakene og dermed framkommer på en annen måte i oversikten over sysselsetting i statlige institusjoner. Under regjeringen Stoltenberg II ble det også vedtatt utflyttet om lag 1 000 statlige arbeidsplasser fra Oslo. Samtidig ble det i årene 2006 til 2013 etablert ca. 7 000 nye statlige arbeidsplasser i Oslo.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at ulike regjeringers programmer for utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo ikke har resultert i at Oslos andel av arbeidsplasser i statlige institusjoner har sunket. Resultatet er tvert om en sterk økning i antall og også at Oslos andel av statlige arbeidsplasser har økt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til Difis rapport 2012:6 Lokalisering av statlige arbeidsplasser – en kartlegging. Der fremkommer det at Oslos andel av arbeidsplasser i statsforvaltningen er langt høyere enn andelen av den yrkesaktive befolkningen. Samtidig viser rapporten at i perioden 2006–2010 har antall statlige arbeidsplasser økt med om lag 12 pst. og at det har vært en jevn vekst i hele landet. Dette flertallet merker seg at rapporten viser til at veksten i Oslo ligger knapt én prosent under gjennomsnittsveksten.

Dette flertallet viser til at nesten en tredel av økningen har kommet på Kunnskapsdepartementets område (universitets- og høyskolesektoren) og om lag en femtedel av veksten har kommet på Justisdepartementets område (politi og kriminalomsorg).

Dette flertallet mener at tilgang på kompetansearbeidsplasser er avgjørende for å utvikle attraktive bomiljøer. Distrikts- og regionalpolitikken må derfor i sterkere grad rettes inn mot etablering av kompetansearbeidsplasser i distriktene. Lokalisering av nye statlige arbeidsplasser må bygge opp under livskraftige regioner. Dette flertallet vil at ny statlig virksomhet som hovedregel skal legges utenfor Oslo og bidra til å bygge opp under livskraftige regioner.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding innen vårsesjonen 2015 for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansemiljøer i hele landet.»

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Høyre, Framstegspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at den mest omfattende utflyttinga av statlege arbeidsplassar sidan 2000 skjedde under regjeringa Bondevik II. I perioden 2003–2006 vart mellom anna sju statlege direktorat/tilsyn flytta ut frå Oslo.

Fleirtallet peikar på at flyttinga av desse etatane gav ei utflytting på om lag 900 årsverk. I tillegg vart Husbanken flytta frå Oslo til Drammen i september 2005. Flyttinga omfatta 135 tilsette. Alt i alt vart om lag 1 000 arbeidsplassar flytta ut frå Oslo under regjeringa Bondevik II.

Fleirtallet viser til at i løpet av perioden 2006–2011 auka statleg tilsette med 14 500. Veksten har særleg skjedd gjennom små, trinnvise utvidingar av eksisterande verksemd. Veksten har vore ulikt fordelt mellom ulike typar arbeidsmarknadsregionar, og det meste av veksten er kome der det har vore mest frå før. I Oslo-regionen er det for eksempel langt fleire statstilsette per innbyggjar enn andre stadar i landet.

Fleirtallet meiner at erfaringane frå tidlegare utflyttingar av statlege arbeidsplassar og etablering av nye statlege arbeidsplassar utanfor Oslo-regionen er positive, og regjeringa må vidareføre dette der det finst gode alternativ. Det er viktig både for å redusere presset på Oslo-regionen og å styrke fagmiljø og kompetansemiljø i heile landet.

Fleirtallet meiner også at det viktigaste, sett opp mot tidlegare års utvikling, er å unngå at omor-

ganisering eller vekst i større etatar fører til vekst i Oslo-regionen dersom det finst gode alternativ.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa utarbeide ein strategi for lokalisering av statlege arbeidsplassar som gjer at ein kan redusere presset i Oslo-regionen og styrke fagmiljø og kompetanse i heile landet.»

Medlemene i komiteen frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti viser til at «arbeidsplassar ut av Oslo» ikkje er eit mål i seg sjølv, og at det ikkje er tenleg å ha eit eige måltal for kor mange arbeidsplassar som skal flyttast ut av Oslo. Lokalisering må byggje på konkrete vurderingar.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti deler også forslagsstillernes understreking av at en bør se spesielt på ombud og tilsyn som per i dag er lokalisert i Oslo.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet mener det bør settes mål for utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo som representerer en vesentlig del av den store veksten som har vært det siste tiåret. Disse medlemmer mener dessuten at regjeringen må bes om å gjennomføre tiltak som sikrer at samlet vekst i arbeidsplasser i eksisterende statlige institusjoner og etater skjer utenfor Oslo.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak som sikrer at samlet vekst i arbeidsplasser i eksisterende statlige institusjoner og etater skjer utenfor Oslo.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre slutter seg til forslagsstillernes forslag om å be regjeringen fremme en sak for Stortinget om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansmiljøer i hele landet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansmiljøer i hele landet, i tråd med en ambisjon om at 5 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansmiljøer i hele landet, i tråd med en ambisjon om at minst 1 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding innen vårsesjonen 2015 for fordeling av nye statlige arbeidsplasser og virksomheter og styrking av statlige kompetansmiljøer i hele landet.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak som sikrer at samlet vekst i arbeidsplasser i eksisterende statlige institusjoner og etater skjer utenfor Oslo.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansmiljøer i hele landet, i tråd med en ambisjon om at 5 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017.

Forslag fra Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansmiljøer i hele landet, i tråd med en ambisjon om at minst 1 000 arbeidsplasser skal vedtas flyttet ut av Oslo i løpet av perioden 2014–2017.

Komiteens tilråding

Komiteens innstilling til I blir fremmet av komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens innstilling til II blir fremmet av komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøreslike

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringa fremme forslag til tiltak som sikrer at ny statlig virksomhet som hovedregel legges utenfor Oslo og bygger opp under livskraftige regioner.

II

Stortinget ber regjeringa utarbeide ein strategi for lokalisering av statlege arbeidsplassar som gjer at ein kan redusere presset i Oslo-regionen og styrke fagmiljø og kompetanse i heile landet.

III

Dokument 8:47 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Pål Farstad, Iselin Nybø og Ketil Kjenseth om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 3. juni 2014

Helge André Njåstad

leder

Heidi Greni

ordfører

Vedlegg**Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 6. mai 2014****Dokument 8:47 S (2013-2014) - Representantforslag om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet.**

Jeg viser til brev fra kommunal- og forvaltningskomiteen av 9. april 2014, hvor det bes om min vurdering av Dokument 8:47 S (2013-2014) - Representantforslag om en plan for fordeling av statlige arbeidsplasser og statlige kompetansemiljøer i hele landet.

Staten er blant landets største arbeidsgivere, spiller en viktig rolle i utviklingen av landets arbeidsmarkeder, og tilbyr et bredt utvalg av arbeidsplasser for arbeidstakere med ulik bakgrunn og kompetanse. Jeg er enig i at det vil være nyttig å se strukturelle, forvaltnings- og kompetansemessige utfordringer mer overordnet og i sammenheng. Statlig sysselsetting kan bl.a. ha dynamiske effekter i både å stabilisere fordelingen av arbeidsplasser i landet, og som et virkemiddel for å bidra til å styrke lokale og regionale arbeidsmarkeder.

Utredninger som har sett på rekrutteringserfaringer fra nyetablerte eller omlokaliserte statlige virksomheter og enheter viser at virksomhetene over tid får rekruttert den kompetanse man har behov for, og at rekrutteringen i stor grad er regional. I tillegg pekes det på at et utvidet tilbud av arbeidsplasser i et arbeidsmarked også kan gjøre det lettere å rekruttere til andre virksomheter i området.

I løpet av perioden 2006-2011 økte statlig ansatte med 14 500. Det er ikke nyetableringer eller større omorganiseringer som har størst innvirkning på den geografiske fordelingen av arbeidsplasser. Veksten har særlig foregått gjennom små, trinnvise utvidelser av eksisterende virksomheter. Det har særlig vært vekst i statlig tjenesteyting, som høyere utdanning og politi, men også i stedsuavhengige oppgaver på tvers av sektorer. Dette innebærer at veksten har vært ulikt fordelt mellom ulike typer arbeidsmarkedsregioner, med andre ord at det meste av veksten er kommet der det har vært mest fra før. I Osloregionen er det for

eksempel langt flere statsansatte per innbyggere enn andre steder i landet.

Jeg er enig i at arbeidsplasser «ut av Oslo» ikke bør være et mål i seg selv. Oslo har som hovedstad mange arbeidsplasser knyttet til sentralforvaltning, høyere utdanning og nasjonale kulturinstitusjoner. Dette tilsier likevel ikke at det er mest hensiktsmessig eller ønskelig at alle oppgaver som i dag utføres i Oslo nødvendigvis må være lokalisert der. Men, det viktigste, sett opp mot tidligere års utvikling, er å unngå at omorganisering eller vekst i større etater fører til vekst i Osloregionen, dersom det finnes gode alternativer. Jeg ser det ikke som formålstjenelig å ha et eget måltall for hvor mange arbeidsplasser som skal flyttes ut av Oslo. Lokalisering må bygge på konkrete vurderinger.

I Sundvolden-erklæringen står det at Regjeringen vil arbeide for å videreutvikle offentlig sektor og gjøre den til en attraktiv arbeidsplass for kompetent arbeidskraft. Offentlig sektor skal virke stabiliserende på arbeidsmarkedet, og det offentlige skal være en moderne arbeidsgiver. I denne forbindelse har Regjeringen sagt at man vil foreta en gjennomgang av strukturen i departementene og direktoratene, med sikte på å forenkle og avbyråkratisere.

Moderniseringsarbeid i store virksomheter kan føre til endring i lokalisering av hele eller deler av virksomhetene. Prosesser for å minske kostnader eller bedre kvaliteten på tjenester kan for eksempel innebære en konsentrasjon av oppgaver til nye eller eksisterende enheter. Dette betyr samtidig at funksjonene potensielt blir mer uavhengige med henhold til stedlig lokalisering. Utviklingen av digitaliserte tjenester har også gjort at stadig flere virksomheter er blitt lettere tilgjengelige for publikum, noe som i praksis gjør de mer uavhengige av geografisk nærhet til tjenestemottakerne.

Fordelingen av statlig sysselsetting er et av mange temaer Regjeringen arbeider med i forbindelse med videreutviklingen av offentlig sektor. Jeg vil vurdere egnede fremgangsmåter for å inkludere dette aspektet i moderniseringsarbeidet.

